

Stroomversnelling position paper salderingsregeling

Elk zonnepaneel telt

Waarom we de salderingsregeling niet moeten afbouwen maar ómbouwen

Alle zeilen moeten worden bijgezet om de energietransitie te versnellen en van het Russisch gas af te komen. Is het nog wel verstandig om de salderingsregeling af te bouwen? 5 redenen om de salderingsregeling niet áf maar óm te bouwen en 3 suggesties hoe.

Waarom moeten we de salderingsregeling niet af- maar ombouwen?

1. De wereld staat er anno 2022 anders voor

Dankzij de salderingsregeling heeft zonne-energie de afgelopen jaren een enorme impuls gekregen. Op dit moment liggen er op [1,5 miljoen woningen](#) zonnepanelen. Het kabinet is echter van plan om de regeling af te bouwen. Het was de bedoeling om dat al vanaf 1 januari 2023 te doen, maar door vertraging in de behandeling van de wetswijziging is die datum niet meer haalbaar, zo liet minister Rob Jetten op [8 februari 2022](#) in een Kamerbrief weten.

De reden om de regeling af te bouwen was dat zonnepanelen steeds goedkoper zouden worden. Het in stand houden van de regeling zou tot óverstimulering kunnen leiden. En dat terwijl het energienet (nog) niet op zoveel lokale opwek van elektriciteit is berekend. Op allerlei plaatsen in het land leiden pieken in lokale opwek nu al tot overbelasting van het stroomdistributienet.

Toch is het de vraag of het nu wel verstandig is om de stimuleringsregeling voor zonnepanelen af te schaffen. De wereld staat er immers heel anders voor dan een paar jaar geleden. Dat heeft allereerst te maken met de klimaatdoelen voor 2030, die door het huidige kabinet zijn aangescherpt. Het streefdoel is [60 procent CO₂-reductie in 2030](#). Het heeft ook te maken met de oorlog in Oekraïne, die de energietransitie nog meer urgentie heeft gegeven. Heel Europa wil van het Russisch gas af en wel zo snel mogelijk. Dit betekent dat alle vormen van hernieuwbare elektriciteitsproductie hard nodig zijn, ook zonne-energie op daken.

Met de overstimulering valt het bovendien erg mee. Het valt nog maar te bezien of de prijs van zonnepanelen wel blijft dalen. De prijzen van glas, andere grondstoffen en arbeid zijn de afgelopen periode fors gestegen, en dat heeft impact op de prijs van zonnepanelen. Ook is de salderingsregeling versoberd doordat het kabinet de belasting op elektriciteit fors heeft verlaagd. De financiële prikkel om te investeren in zonnepanelen is daarmee al een stuk kleiner geworden. Als de regeling helemaal wordt afgeschaft, is er een risico dat de groei van het aantal zonnepanelen op daken stagneert. Wat Stroomversnelling betreft, is dit hét moment om het besluit van het vorige kabinet te heroverwegen.

2. De versnelling vraagt óók decentrale opwekcapaciteit

De opgave is groot. In het Klimaatakkoord is afgesproken om in 2030 84 TWh hernieuwbare [elektriciteitsproductie](#) te realiseren. Door de hogere ambitie van het coalitieakkoord komt daar nog minimaal 36 TWh bij. Daarnaast vragen 1,5 miljoen (hybride) warmtepompen, 2 miljoen elektrische auto's en meer productie van groene waterstof nog eens zo'n 20 TWh aan elektriciteit. In totaal is er in 2030 minimaal 140 TWh aan hernieuwbare elektriciteitsproductie nodig om de klimaatdoelstellingen te behalen.

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) gaat er in de [Klimaat- en Energieverkenning 2021](#) vanuit dat de hernieuwbare productie in 2030 groeit naar 99 TWh. Het kabinet heeft de ambitie om het opgesteld vermogen wind-op-zee in 2030 te [verdubbelen](#) naar 21 GW (circa 40 TWh), maar of we

daarmee de 140 TWh halen, is de vraag. Het is in ieder geval niet verstandig om het behalen van de doelen geheel afhankelijk te maken van grootschalige zon- en windprojecten met een lange ontwikkelduur. Naast het centraal opwekken van hernieuwbare elektriciteit met behulp van zon- en windparken, is het hard nodig om in te zetten op decentrale opwekking, zoals zonnepanelen op daken.

Die zonnepanelen zijn ook van belang voor een andere doelstelling van het Klimaatakkoord: in 2030 moeten er 1,5 miljoen aardgasvrij (-ready) woningen gerealiseerd zijn. Dit blijkt een lastige opgave, omdat maatregelen als isolatie, balansventilatie en warmtepompen grote investeringen met zich meebrengen. De maatregelen zijn voor woningeigenaren financieel interessanter in combinatie met de salderingsregeling. De elektriciteit voor de warmtepomp kan dan worden gesaldeerd met de zelfopgewekte energie, waardoor de gebruikskosten dalen. Het wegvallen van de salderingsregeling maakt het financieel minder aantrekkelijk om een investering in een warmtepomp of balansventilatie te doen.

3. Afschaffen is verkeerde zuinigheid

De overheid is bang dat de salderingsregeling een grote kostenpost wordt. Of dat echt zo is, valt te bezien. De zonnepanelen op 1,5 miljoen daken zijn goed voor 3,6 TWh aan elektriciteitsproductie. De energiebelasting voor huishoudens bedroeg in 2021 15 cent per kWh. Door toepassing van de salderingsregeling op 3,6 TWh opgewekte zonne-energie miste de overheid in 2021 in totaal 540 miljoen euro aan energiebelasting. De vrees was dat dit bedrag zou oplopen met de toename van het aantal zonnepanelen op woningen, en daarmee een grote kostenpost op de Rijksbegroting zou worden.

De werkelijkheid is echter genuanceerder. De belasting op elektriciteit is de afgelopen jaren verlaagd en gaat in lijn met de afspraken in het Nederlandse klimaatakkoord en het coalitieakkoord de komende jaren verder omlaag: van 15 cent per kWh naar 7 cent per kWh. En mogelijk zelfs nog verder: de herziene European Tax Directive schrijft voor dat elektriciteit lager belast moet worden dan aardgas. Minder energiebelasting per kWh betekent automatisch minder gemiste belastinginkomsten als gevolg van de salderingsregeling. Bij het oorspronkelijke voorstel voor afbouw van de salderingsregeling is met deze financiële overwegingen geen rekening gehouden. Daarmee wordt ook dit argument om de regeling af te schaffen een stuk minder relevant.

Bovendien is het bedrag van 540 miljoen euro relatief. Het kabinet heeft in recordtijd 10 keer zoveel geld uitgetrokken als compensatie voor de hoge energieprijzen. Eind 2021 besloot het kabinet 3 miljard euro korting te geven op de energierekening. In maart 2022 kwam daar nog eens 2,1 miljard euro bij aan belastingkorting. Het bedrag om huishoudens voor de huidige hoge energieprijzen te *compenseren* is dit jaar dus 10 keer zo hoog als het bedrag om kleinschalige duurzame opwek te *stimuleren*. En dat terwijl de echte oplossing voor huishoudens hiermee geen stap dichterbij komt.

4. Meer draagvlak voor energietransitie is goud waard

En al zou de salderingsregeling meer geld gaan kosten, dan is er één argument dat misschien wel het aller-zwaarst weegt. Dankzij de zonnepanelen zijn inmiddels 1,5 miljoen huishoudens bij de energietransitie betrokken. Zij ervaren er zelfs direct voordeel van. Dat heeft enorme impact op het draagvlak voor de energietransitie.

De komende jaren zijn er ingrijpende maatregelen nodig om de klimaatdoelstellingen te behalen. Dat gaat iedereen in Nederland merken. Die maatregelen worden een stuk haalbaarder als er draagvlak is bij de bevolking. Hoe meer draagvlak, hoe meer medewerking. En dat bespaart tijd en kosten. Door de salderingsregeling te handhaven, worden alle woningeigenaren gestimuleerd om zonnepanelen aan te schaffen en/of te investeren in een energie-neutrale (nul-op-de-meter) woning. Ook woningcorporaties. Na de verduurzaming van een huurwoning kan de woningcorporatie een

energieprestatievergoeding (EPV) of een verhoging van de servicekosten in rekening brengen bij de huurder. De vergoeding komt voor de huurder in de plaats van de energierekening die hij voorafgaand aan de renovatie betaalde. De woonlasten blijven gelijk. Ook krijgen huurders zekerheid over de energielasten. Ten minste, als de salderingsregeling van kracht blijft. Anders moet de huurder meer voor zijn energie gaan betalen en wordt de financiering van de verduurzaming zowel voor de coöperatie als de huurder een probleem.

De verduurzaming van een aanzienlijk deel van de bestaande woningen in Nederland (in bezit van woningcorporaties) hangt dus direct af van de handhaving van de salderingsregeling. Daarbij is het overigens van belang dat woningeigenaren (inclusief woningcorporaties) zekerheid krijgen over de periode waarin de salderingsregeling van kracht blijft. Gelet op de klimaatdoelstellingen is het noodzakelijk om decentrale opwek in elk geval tot en met 2030 maximaal te stimuleren.

5. De salderingsregeling kan slimmere prikkels geven

Toegegeven: de salderingsregeling kan beter dan die nu is. Zo moet het voor elke woningeigenaar mogelijk worden om zonnepanelen aan te schaffen en moet de salderingsregeling ook worden ingezet om bewoners te stimuleren zelfopgewekte stroom te gebruiken op het moment van opwek. De toevoeging van de juiste prikkels stimuleert mensen om energie te gebruiken als die goedkoop is. Dit vermindert de overbelasting én zorgt ervoor dat het energienet niet onnodig hoeft te worden verzwaaard. Een gedeeltelijk verzwaring is onvermijdelijk, maar de oplossing begint bij een kleinere vraag en slimmer gebruik van energie.

Hoe kunnen we de salderingsregeling ombouwen?

De salderingsregeling heeft goed uitgepakt. De zonnepanelen op 1,5 miljoen daken zijn goed voor 3,6 TWh aan elektriciteitsproductie. Daarmee [scoort Nederland per inwoner beter](#) dan elk ander land in Europa. Tegelijkertijd is er nog heel veel potentie: ruim 6 miljoen woningen hebben nog géén zonnepanelen. Bovendien kunnen de daken waar al wel zonnepanelen liggen, veel beter worden benut.

Stroomversnelling stelt daarom voor om de basis van de salderingsregeling in stand te houden. Bij opwek van zonne-energie mag de lokaal geproduceerde elektriciteit worden gesaldeerd met de afgenomen elektriciteit. Een eenvoudige, transparante salderingsregeling geeft een stimulans om te investeren in decentrale hernieuwbare elektriciteitsproductie. Om te zorgen dat de regeling bij de tijd blijft en de juiste prikkels blijft geven, zijn er 3 aanpassingen nodig:

I Stimuleer het gebruik van elektriciteit op het moment van productie en voorkom pieken op het elektriciteitsnet:

- Zorg voor verdere differentiatie van de nettarieven. Een huishouden met een kleine bestaande aansluiting (1x40A) en voldoende zonnepanelen voor het eigen stroomgebruik, betaalt op dit moment hetzelfde nettatarief als een huishouden met een zwaardere aansluiting (3x25A) die meer opwekt dan het huishouden zelf gebruikt. Door de tarieven verder te differentiëren, betaalt iemand die veel energie aan het net teruglevert (of onttrekt), meer voor het gebruik van het net. Een mogelijkheid is zelfs om huishoudens af te rekenen op het gemeten vermogen (kW), zoals [Netbeheer Nederland](#) voorstelt. In dat geval is er een nog veel directere relatie tussen het tarief en het gebruik van het net.
- Huishoudens wekken steeds vaker meer elektriciteit op dan ze zelf verbruiken. Voor de stroom die ze over hebben en terugleveren zouden de tarieven directer gekoppeld kunnen worden aan de marktprijs van de stroom op dat moment. Bijvoorbeeld door een dag- en nachttarief te introduceren of door de terugleververgoeding te koppelen aan de EPEX-markt.

Op deze manieren worden huishoudens geprikkeld om (bijvoorbeeld met begrensde omvormers) vermogenspieken af te toppen. Het stimuleert huishoudens ook om zelfopgewekte energie te

gebruiken op het moment waarop energie goedkoop is, of om te kiezen voor een oost- of west-opstelling in plaats van een zuid-opstelling, zodat er juist ook in de ochtend of avond zonne-energie wordt opgewekt, als de vraag het grootste is. Met de hedendaagse slimme meters en powermatching technologie is dit eenvoudig door te voeren. Huishoudens kunnen daar hun gebruik ook op aanpassen, bijvoorbeeld met behulp van een slimme warmtepomp, batterij en door de elektrische auto slim (op een logisch tijdstip) op te laden.

II Vergroot de reikwijdte van de salderingsregeling zodat iedereen er aanspraak op kan maken. Salderen is nu voorbehouden aan huishoudens met een eigen dak. Maar dat is onnodig beperkend en niet eerlijk voor bewoners van appartementen. Maak het daarom voor bewoners van appartementencomplexen en flatgebouwen mogelijk om virtueel te salderen, door toe te staan dat een deel van de elektriciteit geproduceerd op het collectieve dak administratief wordt verdeeld. Dit sluit aan bij het idee van de 'renewable energy communities' die de EU wil stimuleren. TKI Urban Energy schreef onlangs een [white paper](#) over deze vorm van collectieve zelfconsumptie. Een vorm die heel goed samen zou kunnen gaan met een omgebouwde salderingsregeling.

Bied daarnaast woningeigenaren zonder spaargeld laagdrempelige financiële regelingen om zonnepanelen aan te schaffen en ondersteun hen om deze stap te zetten. Bij het Warmtefonds is een 0-procent rente-lening in de maak voor zogeheten 'niet-kunners'; woningeigenaren die geen andere financieringsmogelijkheden hebben om hun woning te verduurzamen. Daarmee krijgt iedereen toegang tot goedkopere, duurzame energie en wordt energie-armoede voorkomen.

III Koppel de salderingsregeling aan de [isolatiestandaard](#) voor woningen en/of het volledig energieneutraal zijn (klaar voor 2050). De salderingsregeling was ooit begrensd op een maximum hoeveelheid stroom. Er zou overwogen kunnen worden om wederom een maximum in te bouwen, onder andere om boven een bepaalde hoeveelheid zelfconsumptie te stimuleren. Dit biedt ook de mogelijkheid om met de salderingsregeling verdere verduurzaming van woningen te stimuleren. Bied bewoners met een woning die aan de isolatiestandaard voor 2050 voldoet bijvoorbeeld de mogelijkheid om meer stroom te salderen dan bij een woning die niet aan die standaard voldoet. Geef de maximale salderingsruimte voor woningen die volledig gasloos en/of energieneutraal zijn. Het mes snijdt hiermee aan twee kanten: de duurzame opwek van energie wordt bevorderd, de energievraag gaat omlaag. Daarmee wordt de salderingsregeling het vliegwieltje voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving.

Bronnen en achtergrondinformatie

- [Wetsvoorstel afbouw salderingsregeling naar de Kamer](#)
- [Wetsvoorstel Afbouw salderingsregeling kleingebruikers](#)
- [Coalitieakkoord](#)
- [Kamerbrief met periodieke update over de schaarse transportcapaciteit op het elektriciteitsnet](#)
- [PBL en DNV GL - PV Potentieelstudie. Het potentieel van zonnestroom in de gebouwde omgeving van Nederland](#)
- [CE-Delft - beleidsmaatregelen voor vol stroomnet](#)
- [PWC-rapport - De haalbaarheid van 28 miljard elektrische autokilometers in 2030](#)
- [2-pager Netbeheer Nederland - differentiatie nettarieven](#)
- [Rapportage TNO - effect afbouwen salderingsregeling](#)
- [Netbeheer Nederland - 2-pager met mogelijke oplossingsrichtingen voor verdere differentiatie van nettarieven](#)
- [White paper TKI Urban Energy – collectieve zelfconsumptie](#)